NEWSPAPER POST

IL-BELT VICTORIA

Pubblikazzjoni bimensili tal-bażilika protoparrokkjali ta' San Ġorġ | Għawdex

JANNAR - FRAR 2009

Nru 166

San Ġorġ Bażilika: Ħamsin sena mill-ġrajja

L-Ewwel Parti

Fi programm speċjali mtella' fuq l-istazzjon *Leħen il-Belt Victoric* nhar il-Ħadd 5 ta' Ottubru 2008, fl-okkażjoni tal-ħamsin anniversarju tal-bażilika Ġorġjana, Francesco Pio Attard intervista lil **Paul M. Cassar**, eks-segretarju tas-Soċjetà Filarmonika *La Stella* u membru fi ħdan il-komunità parrokk tagħna. Hu tkellem magħna fuq it-tifkiriet sbieħ tiegħu ta' ħamsin sena meta San Ġorġ sar bażilika.

Pjazza ...
L-Imsida MSD 1252
Malta

L-idea li San Ġorġ isir bażilika

Bis-Separazzjoni ta' l-1955, li ġiet bil-ħidma tas-sekulari, il-knisja protoparrokkjali ta' San Ġorġ kienet rebħet xi ħaġa kbira. Hi karatteristika ta' l-istorja ta' San Ġorġ li l-lajċi dejjem setgħu jitħabtu iżjed mis-saċerdoti għall-ġieħ tal-parroċċa tagħhom. Għal Mons. Franġisk Portelli u għal Ġanni Galea "Ta' l-Orjenti", li kien il-kaxxier tas-Soċjetà *La Stella*, dan tas-Separazzjoni kien l-ikbar pass li stajna nagħmlu bħala parroċċa. l-ewwel inkunu distinti, u mbagħad nistgħu nimxu lejn ġieħ ikbar. San Ġorġ kien qed iservi lir-Rabat kollu bħala l-parroċċa tiegħu, u lil Għawdex kollu, kif kien ilu jagħmel għall-aħħar tliet mitt sena. Il pass li jmiss kien li nagħmlu l-preponderanza tal-limiti parrokkjali u ma nħalluhomx daqsxejn ta' rokna jew ċirku. L-isqof Mons. Ġużepp Pace fil-bidu din kien fehemha, u talab lill-kumitat tas-Soċjetà jwassallu s-suġġerimenti tiegħu fuq pjanta.

Dan is-suġġeriment kien li San Ġorġ ikollu fit-territorju tiegħu x-xaqliba kollha li tibqa' sejra sa Ta' Sannat. Minkejja dan, wara ftit taż-żmien, l-Isqof ra li m'hux prattikabbli li naslu għal din l-assenjazzjoni. Tenna li kien ħa parir u d-deċiżjoni tiegħu kien sa jagħmilha "meta tvaga l-arċipretura". Wieħed irid iżomm f'moħħu li f'dak iż-żmien kien għad hemm arċipriet wieħed għaż-żewġ parroċċi tal-belt; dan kien residenti dejjem f'San Ġorġ u l-funzjoni ta' arċipriet, kemm hu u ke dawk kollha ta' qablu, dejjem għamluha f San Ġorġ u minn imkien iktar.

Għand l-Isqof

Xħin ġejna f'din il-pożizzjoni ridna rikompens. Irraġunajna: "M'aħniex ħa nieħdu l-limiti, xorta ħa nibqgħu nservu, ħadna dawn l-umiljazzjonijiet kollha tul tliet mitt sena. Allura issa x'ħa nieħdu?". Hekk ħlomna li l-knisja tagħna jkollha distintiv speċjali, għax dak in-nhar id-distintiv ta' bażilika ma kellu ħadd fost il-parroċċi kollha ta' Għawdex. Dak iż-żmien, illi jkollok bażilika kienet xi ħaġa singulari u eċċezzjonali. Wieħed irid jiftakar li dan kien qabel il-Konċilju, li ta li l-qassisin iqaddsu faċċata tan-nies. Fl-1956 morna għall-ewwel darba għand l-Isqof bil-proposta, bħala delegazzjoni mmexxija minni u minn Ġanni Galea, u hu ma qatgħalniex qalbna. Magħna daħħalna wkoll lil ċertu

jissokta f'paġna 4...

f'din il-ħarġa

Kif sa nivvota fis-6 ta' Ġunju? 10

"Il-Belt Victoria": Disinn ġdid għal isem antik 19

San Ġorġ Bażilika: Ħamsin sena mill-ġrajja (1)

...jaqbad minn paġna 1

Pawlu Pace, li kien midħla ħafna tagħna u partitarju kbir ta' San Ġorġ. Dan kien joqgħod f'Ruma u kien jiġi mill-Isqof; hu għenna ħafna f'din il-biċċa xogħol. Ma' l-Isqof urejna x-xewqa ġenerali u ġusta li San Ġorġ għandu jirċievi rikompensa ta' dak kollu li għamel biex Għawdex stagħna pastoralment. U, għid minn hawn u għid minn hemm, ħarġet l-idea illi San Ġorġ ikollu dan id-distintiv singulari ta' bażilika. F'dan l-istadju ma kienx hemm sehem min-naħa tal-knisja. Hu minnu li allaħares ma kienx hemm is-Soċjetà *La Stella* għax kieku San Ġorġ m'hux fil-post singulari, gholi u dinjituż li għandu l-lum.

L-istorja tkompli tinħema

Kien hemm bosta diffikultajiet fil-proċess. Aħna konna wkoll nikkonsultaw ħafna ma' l-arċipriet tagħna Mons. Mikiel Cefai, li kien bniedem diplomatiku ħafna u ma kienx minn dawn li jħobb jidher f'dak li qed jagħmel; imma kien raġel fuq l-irġiel, u kien jagħtina wkoll ċerti pariri. Darba minnhom bagħat għalija, u mort id-dar tiegħu fi Pjazza Santu Wistin (l-aħħar dar qabel il-kunvent): qalli kemm kien inkwetat l-Isqof bl-irwiefen li qamu, mhux biss f'Għawdex – fejn minħabba l-partiti sar ħafna tixwix minn parroċċi oħra ta' l-irħula trott l-għira – imma wkoll f'Malta, fejn qamet tempesta "kwieta" għax kien hemm xi knejjes li kienu qed jippretendu l-bażilika. U allura l-irjieħ ta' Għawdex u ta' Malta bdew jonfħu kontra tagħna!

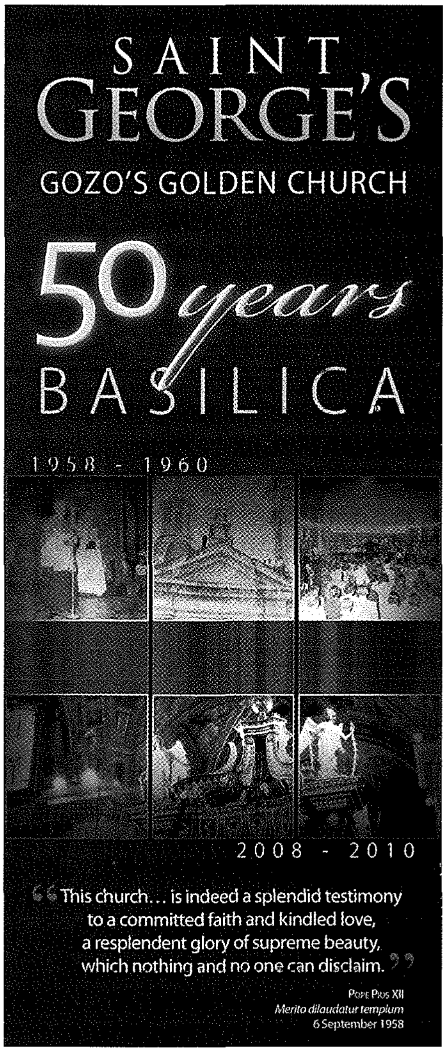

Sadattant aħna bqajna fiduċjużi. L-isqof Pace kellu min jgħinu, għax kien studja Ruma u kellu ċerta diplomazija, imma fuq kollox kellu favurih ir-raġuni għala dan it titlu kien jixraq lill-parroċċa ta' San Ġorġ, dinjità li kinitx ħa tingħata b'kapriċċ jew għax intalbet, imma għax trid titwettaq ġustizzja li trid tpatti għal inġustizzja ta' sekli sħaħ. B'dawn l-argumenti sodi l-Isqof Pace nifed u sa fl-aħħar kiseb dan l-għoti ta' bażilika, ħamsin sena ilu.

Ma rridux ninsew ukoll li San Ġorġ, bl-Unjoni, mhux biss kien ġie mċaħħad mit-territorju tiegħu, imma kien ġie mtellef it-titlu ta' kolleġġjata-abbazija mitlub fis-seklu dsatax. Il-kolleġġjata għal San Ġorġ kienet diġà ġiet approvata mill-isqof ta' dak iż-żmien, Mons. Giovanni Maria Camilleri, imma għax kien hemm l-Unjoni ndaħal il-kapitlu tal-Katidral u tellifha lil San Ġorġ. Ftit wara San Ġorġ għamlu kawża Ruma imma anki din "intilfet". Għalhekk, dawn in-nies li ftakru dan kollu u raw kemm bata San Ġorġ, illi istqawni ħafna. Insemmi lil Mons. Franġisk Portelli "Taż-Żopp", li hu u ħuh Ġużepp kellhom imħabba speċjali għal San Ġorġ; dawn kienu neputijiet ta' Mons. Giuseppe Farrugia "Tal-Vers", illi ħalla dik ir-rikkezza kollha ta' mużika li għandna fil-bażilika. Fuq spallejhom dawn kellhom din l-umiljazzjoni li rċieva San Ġorġ, u minħabba fihom wasalna fejn wasalna.

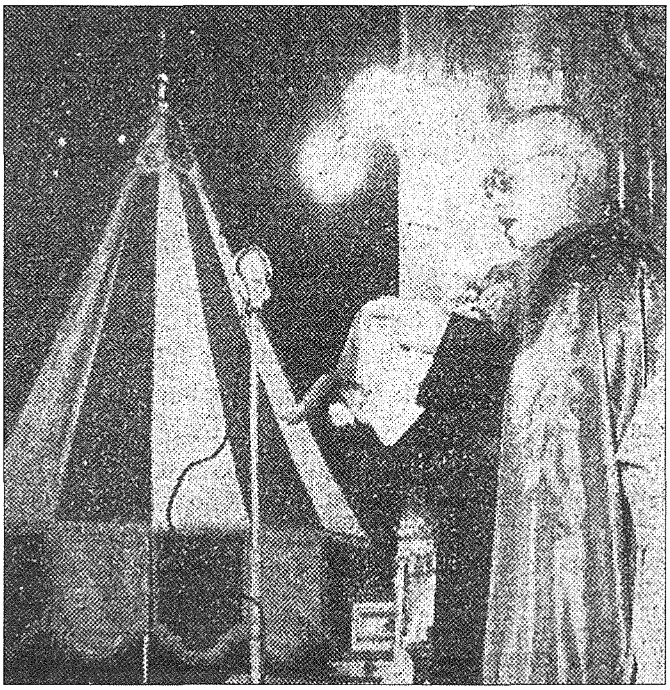

Il-kanċillier tad-djoċesi, Mons. Guglielmo Grima, jaqra d-digriet tal-papa Piju XII *Merito dilaudatur templum* (6 ta' Settembru 1958) li bih il-knisja protoparrokkjali ta' San Ġorġ tgħolliet għall-ġieħ ta' bażilika, il-Ħadd 11 ta' Jannar 1959.

6 ta' Settembru 1958

Fil-kawża tal-bażilika f'Ruma kien qed jgħinna ħafna Pawlu Pace. Pace kien kien wieħed mill-"perċimes" għax kien strumentali ħafna biex għinna nakkwistaw dan it-titlu. Id-digriet ġie ffirmat fis-6 ta' Settembru 1958, f'Castel Gandolfo. Pawlu Pace, fit-8 ta' Settembru, Jum il-Vitorja, fil-għaxija, bagħatli telegramm illi "hemmhekk kollox twettaq". Ħimt għalkollox x'ried jgħid, u fittixt infurmajt lill-arċipriet Cefai bl-aħbar sabiħa. Din kienet l-ewwel aħbar minn barra, u Pawlu Pace kien ġabha mill-

jissokta f'paġna 19...

San Ġorġ Bażilika: Ħamsin sena mill-ġrajja (1)

...jaqbad minn paġna 4

Kongregazzjoni tar-Riti Mqaddsa hekk kif sar jaf, jumejn wara l-iffirmar. Kif għidt, malli sirt naf minn għandu, mort immedjatament għand l-Arċipriet u tarraft l-aħbar lilu u liż-żewġ monsinjuri li kienu għenuna ħafna f'din il-biċċa xogħol: Mons. Franġisk Portelli u Mons. Emanuel Mercieca, li mbagħad sar arċipriet. Għarraft ukoll lil sieħbi Ġanni Galea, li kien jaf iżomm sigriet! Ma stajtx ninforma lill-kumitat kollu f'dak il-waqt, anzi l-ħaġa nżammet sigrieta u kwieta, sakemm imbagħad l-affarijiet saru kif kellhom isiru meta l-Arċipriet ġie awtorizzat mill-Isqof biex ixandar id-digriet lill-pubbliku. Dak in-nhar li kien għarraf lili, Pawlu Pace kien ikkuntattja wkoll lil zijuh, l-isqof Pace. Fil-fatt dak li jien għidt lill-Arċipriet, dan sar jafu wkoll ftit wara mill-Isqof innifsu, bla ma wera li kien diġà jafu minn għandi.

5 ta' Ottubru 1958

Il-Ħadd 5 ta' Ottubru 1958, kif jaf kulħadd, it-tħabbira saret fl-4.00pm. In-nies kienu msejħa fil-knisja u ħafna kienu jafu diġà x'kien ħa jiġri. Fil-fatt kienu diġà ppreparaw is-salib, li twaħħal flok l antik fuq il faċċata tal-knisja, kif juru tajjeb xi ritratti storiċi. Matul dak ix-xahar li għadda mill-iffirmar, il-ħmira kienet saret!

Dak in-nhar stess li ngħatat l-aħbar uffiċjali lin-nies, aħna bħala kumitat tas-Soċjetà *La Stella* laqqajna seduta fid-9.30pm biex niddeċiedu fuq x'festi kellhom isiru. Il-kumitat dak iż-żmien kien fih erbatax-il ruħ, skond kif sibt fin-notamenti tiegħi. Il-president kien is-Sur Ġużè Cefai, prokuratur legali. Cefai ma kellux sehem dirett għax f'dawn iż-żminijiet il-presidenti kienu iktar *figure-heads* milli aġenti attivi. Dawn kienu l-uffiċċjali l-oħra: viċi-president kien Ġorġ Galea, ħu t-tabib Sunny Galea, spiżjar, li mbagħad laħaq fil-Parlament u sfortunatament miet ta' età żgħira; segretarju kont jien; teżorier kien Ġużeppi Mercieca, ħu l-arċipriet Mons. Emanuel Mercieca, li kien għalliem; assistent segretarju kien ħija Ġużeppi; direttur tal-każin kien Ġorġ Attard "Ta' Delina". Il-bqija tal-membri kienu dawn: Ġorġ Grech Cassar, li kien għalliem; Francesco Bezzina, missier il-poeta Charles Bezzina; Ġorġ Cardona, li kien joqgħod fil-bidu ta' Pjazza San Franġisk; Pawlu Pace "Tal-Ferħ", li għandu l-familja tiegħu fi Triq id-Dejqa. Kien hemm ukoll dawn ir-rappreżentanti tal-banda: Ġanni Xerri, li kellu ħanut tal-merċa f'kantuniera fi Strada Corsa; Ġorġ Camilleri "Ta' Barabba", li l-lum tnejn minn uliedu jdoqqu mal-banda tagħna; Ġużeppi Grech "Taċ-Ċajċ", li kellu l-ħanut tal-merċa fi Strada Karità; Ġużeppi Attard, li kien ġa qed jgħallem lill-bandisti, u li kien miżżewweġ lil Lelina, oħt is-surmast preżenti l-Prof. Joseph Vella. Min iqalleb fil-minuti imprezzabbli tas-seduti tal kumitat, isib id dettalji li minnhom tinstilet l-istorja fil-futur.

It-tieni parti ta' din l-intervista tissokta fil-ħarġa li jmiss...